

Nr. 9 (442)
2023 m. lapkritis

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

LKNUC mokytojų
atradimai Ispanijoje

Tėvų organizacija –
įtraukiojo ugdymo link

**Ukrainietė Roza: tarp sudaužyto
gyvenimo nuolaužų augina svajones**

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Santykiai: kada tęsti,
o kada nutraukti?

MES IR VISUOMENĖ

4 Dalijamės gerumu

5 Įdomios varžybos

LIETUVOS KURČIŲJŲ
DRAUGIJOJE

5 Klaipėda: susiję draugėn
džiaugėmės bendryste

SUKAKTIS

6 Mokyklos jubiliejus –
svari istorijos dalis

GESTŲ KALBA

7 Stažuotė Madride

TĖVŲ ŽVILGSNIS

7 Bendrija PAGAVA:
stipriname institucinius
gebėjimus

8–9 Tėvų organizacija –
įtraukiojo ugdymo link

PASAULIO KURTIEJI

10–11 Ukrainietė Roza: tarp
sudaužyto gyvenimo
nuolaužų augina svajones

12 Kurčias šokėjas iš
Honkongo: gestų kalba
šokyje

UGDYMAS

13–14 LKNUC mokytojų atradimai
Ispanijoje

KURČIŲJŲ ISTORIJA

14 LKD vadovų galerija:
asmenybės ir palikimas

15 Sukaktis, kurios jau
neminėsime

KURČIŲJŲ KULTŪRA

16 Vilniui – 700!

Viršelyje – Modesto Endriuškos
nuotr.

Trumpai APIE MUS

Spalio 25 dieną paminėta Konstitucijos diena.

Pranešta, kad Konstitucija išversta į lietuvių gestų kalbą,
paruošta skaityti lengvai suprantama kalba.

Konstitucija yra pagrindinis šalies įstatymas.

Konstitucijos vertimą į LGK inicijavo Lietuvos prezidentas **Gitanas Nausėda**. Dokumentą į LGK išvertė Lietuvių gestų kalbos vertimo centro vertėjai.

LGK Konstituciją rasite čia <https://youtube.com/playlist...>

Lietuvos pilietis yra tas, kurio pase įrašyta,
kad jis yra lietuvis.

Europos Sąjungoje tik 5 šalys neleidžia turėti dviejų pilietybių.

Tarp jų yra ir Lietuva.

Kitais metais gegužės 12 dieną vyks
prezidento rinkimai ir referendumas.

Referendume visi balsuotojai pasakys savo nuomonę,
ar sutinka, kad lietuviai turėtų kitų šalių pilietybę.

Teigiama, kad vidutiniškai per metus apie 1 000 lietuvių netenka pilietybės, nes priima kitos šalies pilietybę. Sprendimas dėl Konstitucijos nuostatos keitimo būtų laikomas priimtu, jei tam pritartų daugiau kaip pusė balsavimo teisę turinčių ir į rinkėjų sąrašą įrašytų Lietuvos piliečių – tai yra, apie 1,2 mln. gyventojų.

Europos audito rūmai parengė ataskaitą.

Ataskaitoje rašoma, kad,

nepaisant Europos Sąjungos pastangų,
neįgalieji vis dar susiduria su sunkumais.

Neįgaliesiems sunku susirasti darbą,
trūksta lėšų pragyvenimui.

Dėl nepritaikytos aplinkos negali visur laisvai judėti.

Europos audito rūmų parengta specialioji ataskaita vadinasi „Neįgaliųjų rėmimas. Praktinis ES veiksmų poveikis ribotas“. „Komisija yra įsipareigojusi padėti neįgaliesiems, kad jie vienodai dalyvautų kasdieniame gyvenime, tačiau ES veiksmai neturėjo didelio praktinio poveikio“, – teigė Audito Rūmų narys **Stefas Blokas**.

Tolerancija – tai pagarba kito nuomonei
ir lygios teisės visiems.

Tolerancijos dieną, lapkričio 16 dieną,
nevyriausybinių organizacijų atstovai,
neįgaliųjų teisių gynėjai, žurnalistai
buvo pakviesti į minėjimą Prezidentūroje.
Visi kalbėjosi apie toleranciją.

Prezidentas **Gitanas Nausėda** pasidžiaugė,
kad Lietuvoje tolerancijos daugėja.

Vasarą susirinkę kurtieji vadovai iš viso pasaulio nusprendė, kad kitas jų susirinkimas vyks Jungtiniuose Arabų Emyratuose 2027 metais. Tačiau ši šalis nepakankamai gerbia kurčiųjų teises. Tad 19 šalių kurtieji vėliau pareikalavo dėl vietos susirinkimui balsuoti iš naujo. Tačiau vėl nubalsuota už Jungtinius Arabų Emyratus.

Pirmą kartą 2027 m. Pasaulio kurčiųjų federacijos (WFD) Kongresas ir Generalinė Asamblėja vyks Arabijos regione. Už tai pasisakė 64 nariai, 10 balsavo prieš (balsavimas vyko „Zoom“ platformoje). WFD tikisi, kad šis Kongresas prisidės prie gilinimosi į žmonių teisių problemas, su kuriomis susiduria kurtieji Arabijos regione.

Lapkričio 6 diena – „Pyragų diena“. Tuomet kepami pyragai ir jų gabalėliai už sutartą kainą parduodami kaimynams arba kolegoms. Surinkti pinigai aukojami vaikams, kuriems reikia medicininės pagalbos arba priežiūros.

Šiemet pyragus kepė ir pinigus ligoniukams aukojo Vilniaus gestų kalbos vertėjai. Už tai jie gavo padėką.

„Pyraginė“ – tai LGKVC Vilniaus teritorinio skyriaus įgyvendinta socialinė akcija, kuriai kolegas subūrė vertėja **Inesa Mateikė**. Tiesa, skyriuje akcija truko ne dieną, o dvi savaites. Visą tą laiką kolegos vaišinosi vieni kitų keptais pyragais, o suvalgę metė pinigėlius į specialiai tam skirtą aukų dėžutę. Lėšas vertėjai skyrė projektui „Niekieno vaikai“ – be artimųjų priežiūros gydymo įstaigose esantiems vaikams.

Lietuvos kurčiųjų draugijoje Vilniuje vyko mokymai, kaip atpažinti neapykantą, ką daryti, kad jos mažėtų. Mokymus kurtiesiems vedė Moterų informacijos centras.

Spalio 18 d. surengtų mokymų pagrindinis tikslas – padėti kurčiųjų bendruomenės nariams ir darbuotojams atpažinti neapykantos kalbos požymius bei mažinti jos apraiškas siekiant sukurti saugią aplinką kiekvienam.

2 kurti lietuviai dalyvavo Serbijoje

Europos kurčiųjų sportinės žūklės iš valčių čempionate. Čempionate dalyvavo 7 valstybių atstovai. Komandinėse varžybose lietuviai tapo čempionais. Asmeninėse varžybose užėmė pirmą ir antrą vietas.

Benas Karneckas ir **Robertas Pavliučionokas**, kaip paaiškėjo vėliau, individualioje įskaitoje varžėsi tik tarpusavyje. Nugalėjo B. Karneckas, kurio laimikis svėrė 7 kg 140 g, o R. Pavliučionokas sugavo 5 kg 820 g žuvų ir buvo antras. Sunku patikėti, bet 2 lietuviai kartu sugavo daugiau žuvų (12 kg 960 g) nei 10 lenkų (11 kg 320 g) ar 8 serbai (3 kg 260 g). Paaiškėjo, kad 1200 m virš jūros lygio tyvuliuojantis Vlasinos ežeras, kuriame vyko varžybos, ne visiems atvėrė savo turtus. Net 15 dalyvių iš 28 į krantą grįžo tuščiomis.

Lietuvos vaikų krepšinio čempionate iki 12 metų pirmą kartą dalyvauja kurti berniukai. Kurčiųjų rinktinėje yra 16 berniukų. Jų treneris – Lukas Laurinaitis, komanda vadinasi „Vilniaus KM-LKSK“. Čempionate rungtyniauja net 61 komanda.

Pilnas turnyro pavadinimas: „Pirmojo iššūkio“ krepšinio čempionatas. Varžybos truks iki 2024 m. kovo mėn.

Santykiai: kada tęsti, o kada nutraukti?

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Kai 2 žmonės bendrauja,
jie kuria santykius.

Santykiai niekada nėra tobuli.

Galime prisitaikyti arba santykius taisyti.

Jei reikia – nutraukti.

Bendraudamas domėkis, kodėl jam tai svarbu.

Nepamiršk, kad kartais tu teišus, o kartais ne.

Pasitikrink, ar abu esate patenkinti santykiais.

Bendrauk ir su kitais žmonėmis, turėk kitų veiklų.

Jei bendrauti yra sunku, nemalonu, nesaugu –
geriau santykius nutrauk.

Mes visą gyvenimą kuriame santykius su kitais žmonėmis: su šeima, draugais, mokytojais, vėliau kolegomis darbe, su kaimynais ir netgi pirmą kartą sutiktais žmonėmis. Ir nė vieni iš tų santykių nėra tobuli. Į santykius ateina du visiškai skirtingi žmonės su savo skirtinga šeimos patirtimi, lūkesčiais, skirtingais problemų sprendimo būdais, skirtinga nuomone, kas gyvenime svarbu. Ką daryti?

♦ Vienas kelias yra prisitaikyti. Mes nebūtinai turime su viskuo sutikti, bet, jeigu norime santykius tęsti, turime rasti susitarimą.

♦ Kitas variantas – nuspręsti, kad santykiai nėra tinkami, o gal netgi nėra sveiki, ir juos nutraukti.

Sveiki ir malonūs santykiai bus tarp bet kokių dviejų žmonių, ku-

rie palaiko, padrąsina ir padeda vienas kitam praktiškai ir emociškai. Svarbu sveika komunikacija:

♦ prisimink, kad kalbi ne su savimi, o su kitu žmogumi – ką jis nori pasakyti, kodėl jam tai svarbu;

♦ nebūtinai tu visada turi būti teišus – santykiuose turi būti pusiausvyra;

♦ būk smalsus ir klausykis, o ne planuok, ką atsakysi.

♦ neišsileik ir nesielk bet kaip su žmogumi, kuris arčiausiai;

♦ būk sveikas ir savimi patenkintas, net kai esi vienas, o ne ieškok kito, kad tave pagydytų ir papildytų;

♦ nuolat pasitikrink, ar santykiai abiem pusėms naudingi, ar abu esate patenkinti;

♦ mūsų smegenys puikiai prisimena visus blogus dalykus, kas ką pasakė, padarė ar nepadarė. Norėdamas(-a) santykius išsaugoti, turi tai nubraukti ir visą dėmesį nukreipti į tai, kas svarbu, kas gerai kūnui, protui ir santykiams;

♦ abu turėkite skirtingų žmonių, su kuriais bendraujate skirtingomis temomis, turėkite savo pomėgių, veiklų, draugų, o ne tik viską darykite kartu.

Jeigu visgi jauti, kad yra sunku bendrauti, skaudu, o gal netgi nesaugu, jeigu neigiamų emocijų yra daugiau nei teigiamų ir jos trukdo maloniai bendrauti – galbūt laikas santykius nutraukti. Santykiai nėra sveiki, jeigu yra: kontrolė, nepasitikėjimas, nepagarba, sunku bendrauti, kyla daug konfliktų, naudojama prievarta.

Jeigu yra problemų, visada pirmiausiai siūlau jas spręsti. Jeigu sunku patiems, galite kreiptis į psichologą. Tačiau kai santykiai nėra tinkami, būk drąsus ir stiprus. Santykius nutraukti nėra lengva, bet kartais yra būtina! Negali padėti visiems, todėl pirmiausiai padėk sau jaustis gerai.

Dalijamės gerumu

Kelinti metai iš eilės vyksta tradicija tapęs Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pradinukų renginys „Pyragų diena“. Virginija VOZNIKIENĖ

Šiemet tradiciją tęsėme lapkričio 6-ąją. Mūsų centro pradinukai kartu su savo pedagogėmis smaguriavo pyragais. Ragavome, vaišinomės ir džiaugėmės. Tačiau nepamiršome, kad skanus ir kvapiantis pyragas tėra tik simbolis, nes svarbiausias renginio akcentas – dalyvavimas didžiausio televizijos labdaros projekto, kurį organizuoja TV3 televizija, o jos partneris yra SEB bankas, išsipildymo akcijoje ir dalijimasis su draugais gerumu.

Prieš renginį su mokiniais kalbėjome, kaip svarbu būti geros valios žmonėmis ir gebėti aukoti tiems, kam labiausiai reikia paramos. O labiausiai jos reikia likimo nuskriaustiems vaikams, mažiesiems ligoniukams. Mes žinome, jog ir valstybė rūpinasi, kad šiemis mažyliams nieko netrūktų, bet juk norisi prisidėti visiems, palaikyti ir siųsti geras mintis bei linkėjimus pasveikti.

Po renginio suskaičiavome, kiek į mūsų aukų dėžutę sukrito pinigėlių. Nuostabu, kad savo gerumu dalijosi ir pedagogai, ir vaikai,

Prie saldžių vaišių stalo užteko vietos ir gerumui.

žinoma, padedami savo tėvėlių. Ir paaiškėjo, kad, beskanaudami pyragų, surinkome ir paaugojome „Vienybės“ labdaros fondui 90 eurų.

Gal ir lašelis gerumo, bet žinome, kad mes savo šalyje tikrai ne vieni tokie esame. Tad tūkstančiai lašelių gali susijungti į didžiąją jūrą gerumo.

Įdomios varžybos

Miglė TAMONYTĖ, 10 kl. mokinė

Lietuvos specialiosios olimpiados žaidinių akimirkos.

Lapkričio 8 d. Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos mokiniai lankėsi Kalnapilio arenoje. Ten vyko XX Lietuvos specialiosios olimpiados žymios negalios motorinio aktyvumo žaidynės.

Dalyvavo 26 komandos, priklausančios specialiosios olimpiados klubams iš visos Lietuvos. Į renginį atvyko prezidentas Gitanas Nausėda, Panevėžio miesto meras Rytis Račkauskas ir kiti garbūs svečiai.

Džiugu buvo matyti, kad žaidynių dalyviai smagiai rungtyniavo, nes jiems buvo parengtos įdomios, atitinkančios jų gebėjimus rungtys.

Taip pat džiaugėmės prezidento draugišku vizitu. Jis ne tik pasveikino žaidynių dalyvius, organizatorius, žiūrovus, bet ir padavė ranką šalia esantiems.

Tai buvo ne tik žaidynės, bet ir puiki šventė.

Klaipėda: susiję draugėn džiaugėmės bendryste

Julius BUINICKAS

2023 m. spalio 21 d., šeštadienį, Klaipėdos kultūros fabrike paminėjome Tarptautinės kurčiųjų žmonių dienos šventę. Kartu apmąstėme kurčiųjų kultūros, istorijos svarbą, pasigrožėjome kurčiųjų poezija. Ją mums dovanojo svečiai iš Kauno ir Vilniaus.

Pagerbėme nusipelnčius bendruomenės narius, tarėme ačiū partneriams.

Pirmasis mūsų „dėkui“ buvo skirtas buvusiai LKD Klaipėdos teritorinės valdybos pirmininkei Nijolei Kaminskienei už ilgametį nuoširdų darbą ir atsidavimą kurčiųjų bendruomenei. Už komunikacijos ir bendravimo prieinamumą, sklandų vertimą skyrėme apdovanojimą Lietuvių gestų kalbos vertimo centro Klaipėdos teritoriniam skyriui.

Nuoširdžiai padėkojome tiems, kurie nuolat tiesė pagalbos ranką: Ritai Navitskei, Aldonai Stasei Gailienei, Virgai Rimkuvienei.

Nominacijas įteikėme ilgamečiams Klaipėdos saviveiklininkams, be kurių neapseina nė viena meno šventė – Zinai Kudirkienei, Arnestui Karpauskui, Genovaitei Petrikauskaitei.

Apdovanojome savanorius, kurie negailėdami savo laiko puošė ir gražino VŠĮ Klaipėdos kurčiųjų centro ir LKD Klaipėdos skyriaus patalpas: Simą Stanių, Faustą Simaitį, Robertą Simaitį. Šių žmonių indėlis neįkainojamas, todėl norime pasakyti: „Be jų, nebūtų mūsų!“

Taip pat norime pasidžiaugti bendruomenės aktyvumu – į šventinį

į šventę susirinko gausus klaipėdiečių ir svečių būrys.

Klaipėdos KC vadovas J. Buinickas padėjo savanoriams ir saviveiklininkams.

renginį šįkart susirinko dar gausnis mūsų narių būrys. Dėkojame savanoriams už pagalbą šventės metu, o saviveiklininkams – už gražų kurčiųjų poezijos pristatymą.

Atminimo kalnelyje uždegta žvakelė.

Improvizaciniame zoologijos sode – alpakos.

Mažieji šventės dalyviai neatsidžiaugė reginiais ir siurprizais.

Mokyklos jubiliejus – svari istorijos dalis

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė mokykla iškilmingai paminėjo 30-ies metų jubiliejų. Šventė vyko mokyklos kiemo edukacinėse erdvėse.

Danutė KRIŠČIŪNIENĖ

Svečių sutiktuvės. Atvykusius pasitiko smuiko ir fortepijono garsai, davė impulsą renginio pradžiai. Tądien mokytoja Laimutė Beinarauskienė ir direktorė Danutė Kriščiūnienė, pavirtę fejomis, džiaugėsi, kad susitiko kieme, kur daug sraigučių, nes sraigė yra šios mokyklos simbolis. Pakvietė mažąsias sraigutes – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vaikučius pasveikinti susirinkusius gražiu šokių. Paminėjo, kad mokyklos Sraigų sode apsigyveno ne tik akmeninės, bet ir tikros sraigės. Padėkojo Janinos sraigų ūkio savininkei J. Krikštaponei iš Panevėžio r. už unikalią gyvų sraigų kolekciją.

Prisiminimai ir padėkos. Buvo prisimintas mokyklos 30-ies metų kelias, pasidžiaugta pasiekimais, išsakytos svajonės, padėkota rėmėjams, ypač Atviram jaunimo centrui ir šauniam muzikos operatoriui Valdemarui Liu, Kauno taikomosios dailės mokyklos istorikei Laimai Šližytei, išpuošusiai mokyklą šventiniais karpiniais, alpakų augintojams iš Medikonių km. Renatai ir Rolandui Meleškom, kurių mylimais augintiniais galėjo džiaugtis šventės dalyviai ir šeimininkai. Taip pat mokinės Kamilės mamai Eugenijai Židonienei ir darbuotojai Ingrinai Lukošūnienei, atvežusioms į mini zoologijos sodą savo augintinius: triušius, žąsis, dekoratyvines vištas. Išskirtiniai padėkos žodžiai skirti mokyklos bendruomenės nariams ir nuolatiniam pagalbininkui savanoriui Gintautui Šimkui bei keramikos būrelio vadovei Jurgitai Čiplytei už pagalbą ruošiant svečiams dovanėles.

Pasirodymas. Šventinę šokių kompoziciją dovanojo Panevėžio bendruomenių rūmų šokių grupė „Linės“ (vadovė ir choreografė Zita Rimkuvienė). Susirinkusius džiugino garbus ir mylimas svečias Domingo Avellaneda iš Argentinos.

Atminimo kalnelis. Mokyklos jubiliejaus proga technologijų mokytojas metodininkas Romas Kupčinskas su mokiniais sukūrė išskirtinę edukacinę erdvę – Atminimo kalnelį, kuris saugo brangių ir svarbių asmenybių atminimą. Išėjusiems į amžinybę mokiniams, mokytojams, darbuotojams, tėveliams ir mokyklos įkūrėjui kun. Petrui Kavaliauskui atminti uždegta žvakelė, atminimas pagerbtas tylos minute.

Sveikinių gausa. Jubiliejaus proga įvairios institucijos mokytojus ir mokyklos darbuotojus apdovanojo padėkomis. Pasveikinti su švente atvyko net trys LR Seimo nariai, savivaldybės administracijos, švietimo skyriaus vadovai, miesto tarybos nariai, LKD prezidentė, kurčiųjų bendruomenės atstovai, kolegos iš Latvijos (Rygos), Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Kėdainių, Jonavos, bendradarbiavimo partneriai iš įvairių institucijų bei organizacijų, tėveliai, taip pat ir vaikų draugas Amasis kartu su bendruomenės policijos pareigūne. Sulaukėme sveikinių iš Kipro, Lenkijos ir kt. Pačią didžiausią sveikintojų eilę sudarė buvę mokiniai.

Šventinės vaišės ir siurprizai. Dienai įpusėjus ir fejoms ištroškus, visi buvo pakviesti atsigavinti į Lauko klasę, o po to – į gamtamokslinę erdvę, kurioje laukė edukacija apie medų ir gyvas meškutis, kuris linksmo smagiu šoku, dalyvavo viktorinoje ir meninėje improvizacijoje apie bitutes, kartu vaišinosi. Dar vienoje erdvėje, Pojūčių kalne, laukė siurprizas – iliuzionistų pasirodymas, o po to šokis bei medelio sodinimas. Padirbėjus ir pietūs prie ugniavietės buvo be galo skanūs: savanorių ant laužo virta sriuba bei mokyklos virėjų gardus kepsnys.

Kokai šventė be torto! Žinoma, kad jo su fejerverkais labiausiai ir laukė vaikai. Jis buvo

Sraigė – mokyklos simbolis.

Po dovanėlę kiekvienam.

patiekta Kalbų kieme, kuriame taip pat buvo dalijamasi įspūdžiais, bendraujama, aptarti ateities planai, sugiedota padėkos giesmė.

Parodos. Jubiliejus nesibaigia per vieną dieną. Tiek daug prisiminimų... Jie atsispin-di net dviejuose stenduose, atgyja kasdien. Nuotraukose matome įamžintus buvusius ir esamus mokinius, jų sukurtus darbus, prasmingą bei įdomią veiklą.

Jubiliejaus proga mokykloje eksponuojamos net trys parodos: dailininko Rimo Auškalnio tapybos darbų paroda „Minčių šokis“, buvusio mokytojo ir dailininko Povilo Šiaučiūno ekslibrisų paroda bei dailininko iš Japonijos Hori Jasuo vaikiškų piešinių paroda.

Švenčiame toliau. Skaičius 30, kuris pasitinka atvykusius į mokyklą kieme, stovės dar ilgai. Kalėdinių laikotarpiu suspindės lempu-tėmis ir primins greitai bėgantį laiką bei smagias akimirkas kartu.

Stažuotė Madride

Spalį Vertimo centro (LGKVC) Vilniaus teritorinio skyriaus vertėjos Viktorija Vaičiūnaitė ir Rūta Voščilaitė kartu su 6 Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pedagogais lankėsi Madride, *Colegio Gaudem* ir *Ponce de Leon* mokyklose. Vertėjos užtikrino vertimo paslaugas iš anglų kalbos į lietuvių gestų kalbą ir atvirkščiai. Vizito metu Lietuvos pasiuntinės ne tik įgijo naujos patirties teikdamos vertimo paslaugas, bet ir turėjo galimybę sužinoti, kaip organizuojamas įtraukusis ugdymas dvikalbės Ispanijos mokyklose, bei susipažinti su taktilinės gestų kalbos vertėjų studijomis. Agnė BARAUSKIENĖ

Taktilinė gestų kalba. Nors *Colegio Gaudem* ir *Ponce de Leon* mokyklose gestų kalba yra lygiavertė žodinei ispanų kalbai, esant poreikiui, čia yra užtikrinamos gestų kalbos vertimo paslaugos pamokose, šventėse, susirinkimuose ir kt. veiklose.

Ponce de Leon mokykloje yra įsikūręs ir profesinio rengimo centras. Jame vykdoma perėjimo į suaugusiųjų gyvenimą švietimo programa ir ruošiami specialistai darbui su kurčneregiams.

Palankiai susiklosčius aplinkybėms gestų kalbos vertėjos savarankiškai stebėjo ten vedamas pamokas. „Turėjome galimybę susipažinti su ispanų gestų kalba ir praktiškai ją išbandyti atlikdamos užduotis, bendraudamos su studentais. Sužinojome, kaip yra ruošiami taktilinės gestų kalbos vertėjai dirbti su kurtumo ir regos negalią turinčiais asmenimis“, – pasakojo vertėja Viktorija.

Jos kolegė Rūta papildė, jog šių studijų metu studentai mokosi ispanų gestų kalbos, vertimo strategijų ir taktilinės gestų kalbos, kurią pritaiko pagal individualius kurčneregių poreikius. Iš viso Madride

Vertėjos stebėjo, kaip pamokose realizuojama dvikalbystė.

Sužinojo, kaip ruošiami taktilinės gestų kalbos vertėjai.

yra trys mokyklos, kuriose galima mokytis gestų kalbos kurčneregiams, tačiau tik *Ponce de Leon* dėsto kurčiasis dėstytojas.

ONCE organizacija. Ispanijoje gyvena 1,064 mln. asmenų su klausos negalia, tai sudaro 2,8 proc. visos šalies populiacijos. Už neigaliųjų integraciją į visuomenę ir visokeriopą pagalbą jiems yra atsakinga Ispanijos vyriausybė įstaiga ONCE, kuri buvo įkurta 1938 metais. Kurtieji, kuriems reikia gestų kalbos vertimo paslaugų, gali kreiptis į šią asociaciją tiesiogiai arba kontaktais, nurodytais Madrido kurčiųjų bendruomenės interneto svetainėje.

Organizacija yra remiama vyriausybės, tačiau kiekvienas žmogus taip pat gali prisidėti prie jos gerovės. Visame Madrido centre išsi-barstę kioskeliai, skirti pardavinėti loterijos bilietus. Nusipirkęs loterijos bilietą, ne tik gali laimėti, tačiau ir paremi neįgaliuosius vieni-jančią organizaciją.

Bendrija PAGAVA: stipriname institucinius gebėjimus

PAGAVA nuolat ieško būdų, kaip didinti darbo efektyvumą bei gerinti teikiamų paslaugų kokybę. 2023 metais įgyvendinome projektą „Bendrijos PAGAVA institucinių gebėjimų stiprinimas“, kurio metu vykdėme organizacijos strateginę plėtrą, stiprinome advokacinę veiklą bei įsitraukimą į viešosios politikos procesus.

PAGAVOS inf.

Bendrijos darbuotojai, valdyba ir savanoriai – tai organizacijos kūrybinė jėga, kuri idėjas paverčia veiksmais. Siekdami stiprinti kompetencijas, kelti motyvaciją, savo nariams organizavome mokymus, taip paskatindami darbuotojų profesionalų augimą ir tobulėjimą.

Dalyvaudami kompetencijų tobulinimo veiklose, organizacijos atstovai įgijo naujų žinių ir kompetencijų viešųjų pirkimų, buhalterinės apskaitos ir mokesčių, projektų rengimo srityse, išmoko efektyviau naudoti kompiuterines programas. Šie įgūdžiai prisideda prie organizacijos vystymosi ir kokybiškų paslaugų teikimo. NVO atstovai da-

lyvavo mokymuose, kurių metu numatė gaires bendrijos strateginiam planui; jų pagrindu vėliau parengta bendrijos strategija ateinantiems trejiems metams.

PAGAVA atstovauja Lietuvos kurčių ir neprigirdinčių vaikų bei šeimų teisėms Europos tarptautinėse organizacijose, atstovaujančioms šeimoms, kuriose auga klausos negalią turintys vaikai. Siekdami stiprinti tarptautinę partnerystę, organizavome bendras veiklas su europinėmis organizacijomis, vykdėme dalijimąsi gerąja patirtimi.

Bendrijos strateginei plėtrai labai reikšminga yra turėti stiprias regionines organizacijas. Deja, dažnai jos savo veiklai vykdyti stokoja resursų. Todėl PAGAVA savo asocijuotiems nariams nuolat teikia metodinę pagalbą, kartu sprendžia klausimus ir dalijasi patirtimi, vienija jėgas problemoms spręsti.

Įgyvendinę Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamo projekto veiklas, sustiprinome organizacijos institucinius gebėjimus, kurie prisideda prie atstovaujamos tikslinės grupės socialinės gerovės užtikrinimo.

Tik stipri organizacija gali teikti kokybiškas paslaugas ir efektyviai vykdyti advokacinę veiklą.

Tribūnoje – PAGAVOS pirmininkė R. Sitavičienė.

T. Žukauskas – apie neprigirdinčiųjų tykančius įtraukiojo ugdymo iššūkius.

Patirtimi dalinasi A. Girnienė.

Tėvų organizacija – įtraukiojo ugdymo link

Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrija PAGAVA aktyviai ruošiasi 2024 m. rugsėjo mėnesį numatomam įtraukiojo ugdymo startui. Tai metas, kai visos bendrojo ugdymo mokyklos privalės priimti vaikus su klausos negalia ir ugdyti juos teikdamos reikalingą pagalbą. Kaip savo patirtimi ir žiniomis prisideda prie naujo modelio formavimo, kokius tykančius iššūkius įžvelgia ir kokiais užsienio gerosios patirties pavyzdžiais siūlo remtis, bendrija kartu su bendraminčiais ir ilgamečiais partneriais aptarė spalio 18 d. surengtoje konferencijoje „Įtraukusis ugdymas vaikams su klausos sutrikimais“.

„Akiračio“ inf.

Remia pasirinkimo galimybę. Apžvelgdama baigiamo įgyvendinti Aktyvių piliečių fondo projekto „Dėl kurčiųjų vaikų ateities: įtraukiojo ugdymo link“ rezultatus, PAGAVOS pirmininkė Rima Sitavičienė atskleidė, kad jų komandą nustebino bendrojo ugdymo mokyklų pedagogų aktyvumas. Kas galėjo tikėtis, kad į bendrijos pasiūlytus mokymus, kaip dirbti su sutrikusios klausos vaiku, susirinks net 150 dalyvių!

Suprantama, pedagoginiai specialistai buvo tik viena projekto tikslinė grupė. PAGAVA per pusantros projekto metų įgyvendino daug veiklų bei aprėpė kitas jiems svarbias tikslines grupes: klausos negalią turinčius vaikus, jų šeimų narius, NVO atstovus.

Renginyje R. Sitavičienė oficialiai paskelbė bendrijos poziciją dėl neprigirdinčių vaikų ugdymo kartu su visais, nes daugeliui esą mokytis su girdinčiais sekasi visai neblogai. Dėl kurčiųjų, kuriems reikalinga ugdymo procese užtikrinti gestų kalbos aplinką, ragino išsaugoti ir alternatyvą – specialiąsias mokyklas. Pareiškė, kad remia jų išsaugojimą ne tik Vilniuje, bet ir regionuose.

Taip pat atkreipė dėmesį, jog gimsta mitas, kad galima dėti lygybės ženklą tarp medicininės diagnozės – klausos netekimo lygio ir kochlearinio implanto (KI). „Tai nėra tolygu, nes KI yra padedanti girdėti medicininė priemonė“, – ragino nepainioti sąvokų pirmininkė.

Žada atliepti kiekvieno poreikius. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos skyriaus vedėjos Kristinos Valantinienės pranešimu

auditorijai ištransliuotos bent 2 svarbios žinutės. Pripažinta, kad įtraukiojo ugdymo plėtra neįsibėgės sulig 2024 m. rugsėjo 1-osios skambučiu, kad tam reikės laiko. Antroji – kad į bendrojo ugdymo mokyklą atėjus vaikui su klausos negalia prie kiekvieno teks prisitaikyti. Tik laikas parodys, kaip toks, kol kas tik teorinis įsipareigojimas bus įgyvendinamas praktiškai.

ŠMSM duomenimis, mokiniai su specialiaisiais poreikiais švietimo sistemoje sudaro 15,48 proc., iš jų specialiosiose mokyklose mokomi 0,9 proc. Kurčiųjų mokyklose šiuo metu ugdomi 228 mokiniai ir 298 – bendrojo ugdymo mokyklose.

Pranešėja paskelbė apie artimiausius ministerijos planus ir darbus. 2023 m. sausį darbą pradėjo Lietuvos įtraukties švietimo centras, orientuotas į įvairių sutrikimų turinčius mokinius; modernizuojami regioniniai specialiojo ugdymo centrai; numatyta tobulinti pedagoginių darbuotojų, dirbančių su specialiuoju poreikiu turinčiais vaikais, kompetencijas; diejami mokinių įvairovei atviri klasių modeliai. Bendrojo ugdymo mokyklas konsultuoja nacionaliniai centrai, tarp jų yra ir LKNUC, kuriam patikėtos įvairios kvalifikacijos tobulinimo veiklos.

Išmokyti džiaugtis mažais dalykais. „Jei nesidžiaugsiu mažu pasiekimu, galiu pavargti“, „kiti grupės tėvai nenorėjo Jono, nes nukentės jų vaikas“, „dėl mokymosi sunkumų nebuvo, progimnazijoje jų buvo dėl patyčių“, „buvo elgesio ir emocijų sutrikimas, dabar suprantu, o tada nustatė tik klausos sutrikimą“, – tai tik keletas motinos Astos Girnienės paviešintų iššūkių, tekusių jų šeimai ir klausos sutrikimą turinčiam Jonui.

Kurčio berniuko, kuriam prieš daugiau kaip 20 metų buvo atlikta kochlearinė implantacija, motina, Lietuvos kochlearinių implantų naudotojų asociacijos pirmininkė A. Girnienė pabrėžė, kad reikia džiaugtis net mažiausiais vaiko pasiekimais ir nesijaudinti dėl bendrąsias tėvų nenoro priimti kitokį vaiką.

Sėkmės istoriją kūrė pats. Tomas Žukauskas – neprigirdintis, kuris šiuo metu tęsia antrąsias universitetines studijas. Jo prisiminimai iš mokyklinių ir pirmųjų nuolatinių studijų laikų nebuvo džiuginantys. Triukšmas, aidas, netinkamas apšvietimas ir anaipol „neįtraukios“ klasės mokytojos nuostatos į klausos sutrikimą turintį mokinį – buvo tos kliūtys, su kuriomis Tomas galvynėjos daug metų. O labiausiai, anot jo, nekenčiamu dalyku buvo grupinės diskusijos, kai visi tarpusavyje grupėje ir tarp grupių kalbėdavo vienu metu. „Klausos aparatas geriausiu atveju padeda girdėti maždaug 80 proc. garsų, bet ne visą šimtą, o tamsoje neprigirdintysis tampa kurčiuoju“, – atkreipė dėmesį kalbėtojas.

Kas jį užaugino tokį stiprų ir raiškiai kalbantį? Vaikinas vardijo:

Dr. D. Stumbrys – apie KI situaciją Lietuvoje.

S. Petrovskajos ir K. Rimkienės pranešimas.

Susirinko gausi ir įvairi klausytojų auditorija.

didžiausias nuopelnas yra tėvų, po to – surdopedagogų pagalba. Dar būdamas 8 metų, jis išmoko pirštų abėcėlę, ji jam padėjo mokytis naujų žodžių, o paauglystės metais pramoko ir gestų kalbos.

Vis dėlto klausantis kalbėtojo buvo akivaizdu: už savo sėkmę T. Žukauskas labiausiai turėtų būti dėkingas savo darbštumui: prisipažino, kad laisvalaikio turėjo tik savaitgaliais, o šiaip jo gyvenimas susidėjo iš mokymosi, treniruočių, valgymo ir miego.

Tėvams reikia rezultato, vaikui – vaikystės. „Emilijui – 16 m., specializuojasi tiksluosiuose moksluose, žaidžia futbolą, šachmatais, užsiima savanoryste, yra mokyklos studentų komiteto narys, mokosi anglakalbėje mokykloje ir šeimoje mes vis dažniau pamirštame, kad Emilijus turi klausos negalią“, – taip savo sūnų pristatė dr. Neringa Glebovė. Tačiau leido suprasti, kad iki tokių rezultatų laukia labai sunkus kelias, apie kurį įspėjo Emilijui KI operaciją atlikusio chirurgo iš Slovakijos žodžiais: „20 proc. darbo padariau puikiai, dabar jūsų eilė – likusiems 80 proc.“ Taip, patvirtins pranešėja: darbas su vaiku šeimoje daug metų trunka 24 val. per parą. Tačiau, pasak motinos, kaip besinorėtų geriausio rezultato, „mes, tėvai, niekada neturime pamiršti, jog vaikas turi turėti vaikystę.“

Kochlearinė implantacija Lietuvoje. Ir dr. Daumantas Stumbrys patikins, kad KI operacija buvo geriausias šeimos dėl jų, dabar jau 10-metės, dukros Agotos priimtas sprendimas. Vietoj dar vienos sėkmės istorijos, lektorius pasirinko pasidalinti įdomia informacija apie KI operacijas Lietuvoje.

Per 24 m. (1998 m. atlikta pirmoji) iš viso šalyje atlikta 667 operacijos. Iš jų – 491 vaikams ir 176 suaugusiesiems.

Operacijų sėkmę, teigė lektorius, išmatuoti nėra lengva. Tačiau analizė parodė, kad bene tiksliausias rodiklis yra vaiko gebėjimas mokytis bendrojo ugdymo mokykloje. Tokių vaikų šiuo metu yra 67,6 proc., kiek daugiau nei du trečdaliai. 4,1 proc. ugdomi namuose, 28,4 proc. – specialiosiose mokyklose. Tačiau kalbos suvokimo lygiui ir ugdymosi sėkmei įtaką

daro ir daug kitų veiksnių: tėvų indėlis į ugdymą, lankymosi pas specialistus reguliarumas ir dažnis, gyvenamoji vieta ir netgi... tėvų išsilavinimas.

Įtrauki mokykla: ar tokia jau egzistuoja? „Mūsų Jorei taip pat viskas gerai“, – pasidžiaugė motina, pagal profesiją specialioji pedagogė, Vaida Maziukienė ir kreipė kalbą prie rūpimų bendrų neprisigirdintiems mokiniams problemų. Anot jos, „pro pirštus stebima klausos negalią turinčių mokinių pažanga ir savijauta, nes juk jie, jei yra bendrojo ugdymo mokykloje, vadinasi – kaip visi.“ Specialistės nuomone, šių vaikų savijauta nėra gera, pirmiausiai dėl patiriamo streso ir nuolatinio triukšmo aplinkoje. Štai Lenkijoje tokiems vaikams pailsėti mokyklose įrengiamos stotelės, kur per pertraukas, kai triukšmas didžiausias, jie gali pabūti tyloje.

Pranešėjos nuomone, ir „švietimo pagalba yra didelė mūsų bėda, nes mokytojų padėjėjai neturi reikiamų žinių.“ Tačiau ir tai dar ne viskas ilgame problemų sąrašė.

Šiuo metu ugdymo įstaiga gali turėti psichologo etatą tik tada, kai joje mokosi 400 vaikų – paviešino svarbią informaciją V. Maziukienė. Kadangi nuo šiol „aplinkos pritaikymas – ne privilegija, bet teisė“, pranešėja ragino šeimas pasirašinėjant dokumentus tikrinti, ar individualus aplinkos pritaikymas yra įtrauktas į paslaugų jų vaikui sąrašą, jei ne – nepasirašyti.

Pagalba sutrikusios klausos vaikui. LKNUC specialioji pedagogė Laura Šližienė dalinosi kasdieniais, bet labai svarbiais vaiko ugdymosi sėkmei ir gerai savijautai klasėje patarimais. Atkreipė dėmesį, kad net plaukų pasitaisymas pamokos metu klausos negalią turinčiam mokiniui gali būti ne paprastas veiksmas, bet vizualinis triukšmas.

Ar įtraukusis ugdymas kiekvienam? Projekto partnerio Klaipėdos apskrities sutrikusios klausos vaikų ir jaunimo tėvų bendrijos „Aidas“ atstovės pirmininkė Kristina Rimkienė ir socialinė pedagogė Simona Petrovskaja siuntė žinią: jeigu vaikas puikiai jaučiasi bendrojo ugdymo mokykloje – labai gerai, bet tai –

individualu ir nereiškia, kad ten gerai jausis visi kurtieji. Tad turi „veikti“ ir įtraukties modelis, ir specialiosios mokyklos, ypač dabar, kai lietuvių kalbos egzaminą kurtieji ir neprisigirdintieji turi laikyti tomis pačiomis sąlygomis kaip girdintieji. Kad tai nelogiškas, diskriminuojantis dalykas, mamos ir pedagogės pagrindė filmuota medžiaga, kurioje konkrečiu pavyzdžiu atskleidė, kad neprisigirdintis mokinys literatūrinį tekstą dažnai suvokia kitaip nei girdintys mokiniai.

Sakytinės kalbos vertimo į tekstą paslauga. Ypač daug dėmesio susilaukė sakytinės kalbos į tekstą vertėjos iš Suomijos Petra Paivo pranešimas. Ji akcentavo, kad Suomijoje klausos sutrikimą turintys asmenys gali rinktis gestų kalbos vertėjo paslaugas arba kalbos vertėjo į tekstą paslaugas, arba gali gauti jas abi. Už tai mokėti nereikia. Sakytinės kalbos vertimu į tekstą naudojasi neprisigirdintieji, KI naudotojai, ši paslauga reikšmingą dalį sudaro studentų paslaugų „pakete“.

Ankstyvoji pagalba šeimai Austrijoje. Lektorė Daiva Trečiokaitė-Müllegger kalbėjo apie įtraukiojo ugdymo ypatumus Aukštutinėje Austrijoje. Ten klausos negalią turinčio vaiko kelias įtraukiojo ugdymo link prasideda nuo gimimo, kai įtarus diagnozę šeimos kontaktai perduodami specialistų komandai (tėvų sutikimu). Su šeima iš anksto susisiekiusi ankstyvosios pagalbos komanda atvyksta į namus, konsultuoja tėvus ir padeda pasirinkti vaiko gyvenimo kelią. T. y., informuoja apie klausos reabilitavimo būdus ir galimybes, kalbos pasirinkimą (taip pat – ir apie gestų kalbą), pateikia informaciją, kur ir kaip vaikas gali būti ugdomas, konsultuoja dėl dokumentų tvarkymo. Austrijoje specialistų konsultacijos ir pagalba vaikams, tėvams ir pedagogams teikiama nuo pradinių klasių iki kol vaikas baigia mokyklą.

Suvenyti jėgas. PAGAVOS teigimu, įtraukiojo ugdymo tema tampa vis aktualesnė, todėl būtina ne tik dalintis gerąja Lietuvos ir užsienio specialistų patirtimi, bet ir sutelkti pajėgas užtikrinti kiekvieno kurčio ir neprisigirdinčio vaiko gerovę.

Ukrainietė Roza: tarp sudaužyto gyvenimo nuolaužų augina svajones

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Su „Akiračio“ redaktore susitiko ir apie save bei šeimą papasakojo karo pabėgėlė **Roza SHAMRAIENKO** iš Lvivo. Moteris taip pat sutiko pasidalinti savo pastebėjimais apie kurčiųjų padėtį, socialinių paslaugų kurtiesiems skirtumus ir panašumus Ukrainoje ir Lietuvoje.

Lietuva – tai Europa iš arti

Ponia Roza, Vilniuje gyvenate jau 23 mėnesius. Tad turbūt spėjote apsiprasti ir jau galite palyginti kurčiųjų padėtį Ukrainoje ir Lietuvoje?

Tikrai nenorėčiau kritikuoti savo šalies, tačiau čia atvykusi supratau, kaip toli esate pažengę, man Lietuva – jau Vakariai. O mums, Ukrainai, dar reikia pasitempti. Didžiausiu skirtumu įvardinčiau apskritai požiūrį į kurčią žmogų. Priešingai nei čia, mano Tėvynėje gestų kalbos vertėjai įdarbinti kurčiųjų draugijoje. Vertėjų atlyginimai nedideli, tad jų dirba per mažai, kad suteiktų paslaugas visiems, kuriems jų reikia. Todėl kurtieji ateina į kurčiųjų draugiją (kalbėsiu apie Lvivą, nes čia gyvenu ir geriausiai apie šį miestą žinau) ir patys tariasi dėl vertimo paslaugų. Dažnai būna, kad tenka laukti paslaugos arba susitarti nepavyksta. Tada lieka dvi išeitys: arba prašyti girdinčių artimųjų, jei tokių turi, pagalbos, arba įstaigose susirašinėti. Asmeniškai aš ir rašau, ir skaitau gana gerai. Tačiau kurtiesiems, kurių rašto kalba silpna, įstaigose kyla daug sunkumų.

Apie tai, kad gali būti teikiamos asmeninio asistento, įdarbinimo tarpininko paslaugos, sužinojau tik čia atvykusi. Lietuvoje mūsų šeima sulaukė pagalbos ir ieškodama gyvenamojo būsto, ir darbo. Bet labiausiai mane nustebino ir sužavėjo, kad čia dirba kurtieji gestų kalbos vertėjai. Apie tai, kad kurtieji gali būti vertėjai, iki tol nebuvau girdėjusi.

Ukrainoje, bent jau Lvice, iki karo kurtiesiems darbų netrūko. Nedidelė lviviečių dalis yra pasirinkę gyventi iš neįgalumo pensijos. Deja, ji labai maža, tad geriau dirbti. Senatvėje, kaip ir pas jus, kurtieji gauna tik vieną pensiją – neįgaliojo arba senatvės pensininko, taip pat mokama našlaičio pensija. Kurtieji dažniausiai dirba paprastus, fizinius darbus. Prestižinius darbus Lvice turi vos keli klausos negalią turintys asmenys. 1 žmogus yra baigęs medicinos kolegiją ir dirba medicinos laboratorijoje. Yra vienas radiologas (daro rentgeno nuotraukas), yra keletas masažuotojų ir bent vienas mokytojo padėjėjas. Lvice veikia kurčiųjų mokykla, turinti senas ir garbingas tradicijas. Kaip ir Lietuvoje, mokykloje gestus vartoti nėra draudžiama. Ukrainoje taikomą mokymo būdą vadiname dvikalbiu.

Kompensuojamąją techniką įsigyjame savo lėšomis. Prisimenu tik vieną kartą, kai per Kurčiųjų draugiją buvo dalinama mobiliųjų telefonų partija. Bet tai ne taisyklė, o išimtis. Dar sunkiai besiverčiantys kurtieji du kartus per metus gali pretenduoti į finansinę paramą. Taip pat dukart per metus kurčiųjų draugija dalina maisto paketus ir, bendradarbiaudama su Raudonoju Kryžiumi, parūpina dėvėtų rūbų.

Į kurčiųjų draugiją mes pirmiausiai einame dėl vertimo paslaugų, gauti informacijos, pabendrauti. Iki 2014 m. Lvice klestėjo kurčiųjų

N. Krasniauskiene nuotr.

Mūsų pašnekovė – Roza Shamraienko iš Lvivo.

kultūrinės veiklos, aktyviai veikė kurčiųjų teatras, vyko žinių ir talentų konkursai. 2014 m. įvykusi Krymo ir Donbaso okupacija paveikė mūsų kurčiųjų draugiją. Nors Lvivas yra labai ukrainietiškas miestas ir dauguma palaiko kryptį į Vakarus, vis dėlto nedidelė dalis kurčiųjų nuo tada nustojo lankytis draugijoje, atsiskyrė. Dar labai mūsų bendrystę paveikė koronaviruso pandemija, visus ilgam uždarė namuose, o pas-kui nespėjome atsigausti ir prasidėjo Rusijos invazija. Dabar kurti Lvivo gyventojai pasklido po visą Europą.

Beliko vienintelis mūsų tarpusavio ryšys – per Ukrainos kurčiųjų draugijos „Telegram“ kanalą. Jame dedama informacija apie įvykius gestų kalba. Kur šiuo metu begyvename, galime prisijungti ir sužinoti svarbiausias naujienas. Tai mus labai palaiko.

Ką slepia ponios Rozos šypsena?

Karas! Ponia Roza daug skaito. Taip 2022 m. vasario 24 d. iš žinias-klaidos ji pirmoji iš šeimos narių sužinojo apie prasidėjusią Rusijos invaziją. Nedelsdama parašė sūnams į Kyjivą ir ragino spręsti, ką daryti. Netrukus vaizdo skambučiu atsiliepė vyresnysis sūnus Andrej ir, rodydamas vaizdą pro namų langą, motiną patikino, kad sostinėje visiškai ramu. Tėpraeis valanda ir sūnus parašys: „Mus bombarduoja.“

O Charkove, kur gyvena jaunesniojo sūnaus žmonos sesuo, kur-

Vyresnysis p. Rozos sūnus Andrej.

Shamraienkos Vilniuje: marti Anastasiia, p. Roza, sūnus Valerij, anūkė Taisiia, vyras Anatolij.

tieji tik ryte sužinojo, kad naktį jų miestas buvo užpultas Rusijos aviacijos, yra žuvusiųjų, kad reikėjo bėgti ir slėptis. Kurtieji liko už informacijos slenksčio.

Į Lietuvą. Shamraienkų šeima, pasakojo p. Roza, nesiblaškė. Kai apsisprendė palikti Ukrainą, laikino prieglobsčio šalimi nedvejodama pasirinko Lietuvą. Čia jau metus iki tol buvo dirbęs jos vyras Anatolij ir karo pradžia sutapo su jo atostogomis namuose. Atgalinį bilietį į Lietuvą vyras buvo įsigijęs kovo 1 d., bet nusprendė nieko nelaukti. Pas tėvus atvyko jaunesniojo sūnaus Valerij šeima, jie visi sėdo į nuosavą automobilį ir nedelsdami išvyko iš šalies.

Tiesa, Valerij su žmona ir dukrele jau po savaitės pakėlė sparnus į Prancūziją, kur buvo apsistojusi p. Rozos marčios sesuo su šeima. Tačiau netrukus jauna šeima suprato padariusi klaidą ir po pusmečio grįžo į Vilnių. Prancūzijoje jie taip ir nerado specialiojo darželio negirdinčiai savo dukrytei, nerimavo, kad ji liovėsi dariusi pažangą, be to, ir patiems kiekviename žingsnyje kildavo komunikacijos sunkumų. O Lietuvoje, anot pašnekovės, paprasčiau, nes čia nemaža visuomenės dalis moka rusų kalbą, kuri iš dalies panaši į ukrainiečių kalbą, dalis vertėjų – taip pat.

Vyresnysis sūnus prieglobstį rado Vokietijoje. Motina pasakojo, kad ten jis pagalbą gauna per socialines tarnybas, neseniai jam skirtas socialinis būstas.

Nutylėti sunkumai. P. Roza pažinome kaip ypač mandagią ir taktišką moterį. Jau seniai teko išgirsti tiek daug gero apie mūsų šalies socialinę neįgaliųjų politiką. Kartais atrodė, kad mes čia beveik susikūrėme rojų. Bet ar tikrai?

Paašikėjo, kad įsidarbinusios siuvimo įmonėje, kur visą pamainą tekdamo praleisti stovint, mūsų herojė ir jos marti Anastasiia ištverė tik metus: nuo rugsėjo iki rugsėjo. P. Roza, būdinga sau maniera, su šypsena veide, prasiarė, kad dėl nepalankių sveikatai darbo sąlygų dabar tenka varstyti gydytojų duris. Bekalbant paašikėjo, kad buvo problemų ir su būstu, teko ieškotis kito. Tačiau apie visa tai pašnekovė kalbėjo kaip apie nereikšmingus faktus, visą laiką telkėsi į teigiamybes.

Psichologinė krizė. Tik pirmus du mėnesius Lietuvoje, kai dar laukė, kad karas tuoj tuoj baigsis, tereikia pakentėti, prabūti, neieškodama subtilių žodžių, apibūdino kaip slogų sapną. Tačiau ir vėl, narsiai šypsodamasi, po to pareiškė, kad galų gale pavyko su padėtimi susitaisyti, atsikratyti laikinumo būsenos ir pradėti gyventi čia, esamoje realybėje.

Dabar ukrainietė jau supranta nemažai lietuviškų gestų, atsisiuntė vertimo programėlę su QR kodo nuskaitymu ir pratinasi su vertėjo pagalba „skaityti“ lietuviškus tekstus. Žinoma, nesudėtingus, tokius, kaip, pavyzdžiui, patiekalo ruošimo instrukcija. O buvo metas, kai nusipirkdavo pusgaminių ir ruošdavo jį spėjimo būdu. Tačiau visa tai prisiminusi, nė kiek nedramatizuoja, vertina kaip nuotykį, o

baigia šią pasakojimo atkarpą iš viso džiugia gaida: „Ir draugų čia jau susiradome.“

Kur namučiai namai. Pirmas p. Rozos veiksmas kasryt pabudus – nustatyti Rusijos bombardavimo vietas Ukrainoje ir taip išsiaiškinti, ar Shamraienkų namai dar tebestovi. Nuo Lvivo hidroelektrinės, kurią rugsėjo 17 d. okupantai sugriovė, iki jų namų – 15 km. Ne tiek ir daug, nerimauja p. Roza, pakreipdama pokalbį tema, kuri labiausiai rūpi.

„Labai pasiilgau mūsų katytės. Kaip ji ten išgyveno... Taksiuką pasiėmė, o katytės negalėjome“, – atsiduso ukrainietė. Tad, vos tik išėjo iš darbo, vyrui pasakė: „Norėčiau grįžti namo ir pažiūrėti, kaip ten viskas.“

Net pati nustebo, kaip entuziastingai vyras ją palaikė: „Žinoma, važiuok, nieko nelauk. Darbą ir po to susirasi.“ Nejučia po šių žodžių sukirbėjo mintis, kad ir plytelių klojėju čia 2 metus dirbantis Anatolij tokias pat godas godoja, tik, žmonos skaudinti nenorėdamas, pasiilieka jas sau.

Anot mūsų herojės, jų šeimoje nuo seno priimta, kad, kas bebūtų, vyrai rūpinasi turėti darbą ir parnešti namo pinigų, o moterys susitelkia į buitį. Tad „pagal pasiskirstymą“ jai ir reikėtų grįžti namo. Beje, naują būstą, kotedžą, pora įsigijo prieš pat karą. Juos laimingi įsirenginėjo ir kūrė ateities planus.

Bus gestų kalbos vertėja. Tačiau R. Shamraienko iš tų žmonių, kurie, kaip sakoma, ir iš rūgščios citrinos geba pasigaminti gaivų gėrimą. Ji sakė: „Tvirtai tikiu, kad Ukraina laimės. Mes įstosime į Europos Sąjungą ir sukursime tokį pat gyvenimo lygį, kaip jūs Lietuvoje. Iki šiol profesijos taip ir neįgijau. Mokiau mokykloje labai gerai, bet tėtis gal per daug mylėjo, niekur nuo savęs nepaleido. Vos tik baigiau vidurinę, iš karto nusivedė dirbti į gamyklą, kur ir pats darbavosi. Svarstau, kad turbūt reikėjo nepaklusti, bėgti į Kyjivą ir ten siekti išsilavinimo. Vėliau keičiau darbus, bandžiau vieną, kitą, bet savo pašaukimo taip ir neradau. Lietuvoje supratau, kokios specialybės tikrai norėčiau. Laisvoje Ukrainoje sėsiu į studijų suolą ir tapsiu profesionalia gestų kalbos vertėja.“

Nusifotografuoti atminčiai p. Roza pasirinko Šv. Kazimiero gatvėje, kur fone vėlyje plaikstėsi kiek pablukusi Ukrainos vėliava. Nesvarbu, parodė gestais moteris, kad ji nelabai nauja, bet ji brangiausia. Ir paprašė, kad vėliava patektų į kadrą.

Mažosios Taisios pasirinkimai. O 5 metų anūkelei Taisiiai namai ten, kur ji yra dabar, kur jos brangiausi žmonės. Į Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro darželį mergaitė kasdien eina puikios nuotaikos. Ten jai labai patinka. Dienomis mokosi lietuviškų gestų, o vakarais kartais jau nebenori „skaityti“ knygelės su ukrainietiškais gestais, nors juos taip pat moka.

Kaip mažajai kada nors teks paaiškinti, kodėl reikia palikti Vilnių? Ir kodėl tėveliai staiga nebenori gyventi ten, kur jai taip gera?..

Kurčias šokėjas iš Honkongo: gestų kalba šokyje

Kurčiam hiphopo šokėjui Džeisonui Vong Yiu-pongui šokis yra ne tik būdas bendrauti su pasauliu, bet ir neatsiejama jo gyvenimo dalis.

Gimęs kurčiųjų šeimoje, Vongas prarado klausą būdamas trejų metų, persirgęs karštlige. Jis negirdi daugumos garsų, net ir kylančio lėktuvo užesio. „Esu kurčias, bet nelaikau savęs ligoniui. Net ir negirdėdamas, galiu išreikšti savo mintis rankomis ir kūno judesiais“, – sako šokėjas gestų kalba.

Save vaikas apibūdina kaip Kurčiąjį iš didžiosios raidės – tai reiškia, kad jis priima savo tapatybę. „Kai kuriems žmonėms atrodo, kad mums apibūdinti geriau tinka žodis „neįgalieji“ arba „klausos negalia turintys asmenys“, bet iš tiesų šie žodžiai labiau apibrėžia sutrikimą, o ne mus pačius“, – dalijasi mintimis Vongas, kuris stengiasi mažinti atotrūkį tarp kurčiųjų ir girdinčiųjų bendruomenių, į choreografiją įtraukdamas gestų kalbą.

2010 m. Vongas įkūrė vaidybos trupę „Idomus miškas“ („Fun Forest“), skirtą įvairių gebėjimų žmonėms išreikšti save per šokį. Šiuo metu trupe sudaro 28 dalyviai. 2023 m. trupė sukūrė jaudinantį spektaklį „Gestas šokyje“, paremtą Vongo gyvenimo istorija, kai jis, nepaisydamas įvairių kliūčių, siekė karjeros šokio srityje. Tai vienas iš nedaugelio teatro spektaklių Honkonge, kuriame perspina šokis, drama ir gestų kalba, todėl šiuo spektakliu tikimasi paskatinti integraciją.

„Žmonėms gali atrodyti, kad mes, kurtieji, patiriame tam tikrų kliūčių, tačiau iš tiesų mes galime daryti daugybę dalykų. Menas yra beribis. Tikiuosi, kad spektaklis įkvėps kitus likti ištikimais sau ir siekti savo svajonių“, – sako Vongas.

Spektakliui „Gestas šokyje“ Vongas su komanda taip pat išleido muzikinį vaizdo klipą su daina, pavadinimu „Prašau, tikėkite“ („Please Believe“). Dviejų minučių trukmės „YouTube“ vaizdo įrašė pasirodo įvairūs atlikėjai, tarp jų – kurtieji, neįgalieji, judantys vežimėliuose, autistai ir psichikos ligomis sergantys žmonės. Šis vaizdo klipas kalba apie žmonių svajones ir savo tikrojo „aš“ paiešką.

Nuo šokio choreografijos sukūrimo ir repetitijų iki vaizdo įrašo filmavimo projektas truko apie pusę metų. Tačiau Vongas sako, kad sunkus darbas atsipirko: „Vaizdo klipo filmavimas truko nuo 17 val. vakaro iki 3 val. nakties, bet niekas nepasidavė. Buvau tikrai sujudintas.“ Šia daina kurčias šokėjas norė-

Kurčiųjų šokio „Idomus miškas“ trupė.

jo pasakyti, jog kiekvienas gali išmokti gestų kalbą bei išmokti šokti.

„Pasaulyje yra daug įvairių kalbų, o gestų kalba yra viena iš jų. Tikiuosi, kad žmonės pakeis savo požiūrį į kurčiuosius kaip į nelaimėlius ir įžengs į mūsų pasaulį su abipuse pagarba ir bendravimu“, – sako Vongas.

Honkonge, 2020 m. vyriausybės duomenimis, gyvena 47000 kurčiųjų, iš jų 3000 bendrauja gestų kalba. Miestas turi tik vieną kurčiųjų mokyklą ir 56 profesionalius gestų kalbos vertėjus, todėl nesugeba suteikti pakankamos paramos šiai žmonių grupei ir populiarinti jų kalbos. Kurčiųjų poreikiai visuomenėje dažnai yra nematomi, nes žmonės negali atpažinti kurčiųjų pagal jų išvaizdą.

Vongas prisimena, kaip studijuodamas pramoninį dizainą Honkongo dizaino institute buvo apsuptas girdinčių žmonių ir jam buvo sunku priimti savo kurtumą. Neturėdamas vertimo pagalbos paskaitose, jis nesuprato dėstytojų, kurie kalbėjo labai greitai, o bendraujant su bendrakursiais dažnai tekdavo susirašinėti.

„Man buvo gėda nešioti klausos aparatus, nes nenorėjau, kad žmonės sužinotų, jog esu kurčias. Todėl kai kas galvojo, kad esu užsienietis, – prisimena Vongas. – Niekas manęs nesuprato, atrodė, tarsi būtume iš dviejų skirtingų pasaulių.“

Jis jautėsi pasimetęs, bet tada, būdamas 20-metis studentas, susipažino su šokiu. Kadangi negalėjo girdėti muzikos, Vongas stengėsi suprasti dainos emociją ir siužetą, o per grindis, jausdamas melodijos vibracijas, „pagaudavo“ šokio judesius. „Šokis suteikia emocinę galimybę išreikšti save. Per judesius mokiausi priimti save tokį, koks esu.“

Nors šokti pradėjo tik būdamas dvidešimties, dėl savo talento 2014 m. Vongas gavo stipendiją studijuoti JAV, garsiajame Brodvėjaus šokių centre Niujorke. Jis buvo pirmasis kurčias šios mokyklos studentas ir gavo gestų kalbos vertimo paslaugas. Taip per šokį Vongas suprato kurčiųjų kalbos vertę.

„Vakarų šalyse, tokiose kaip JAV ir Suomija, yra daug kurčiųjų atlikėjų, kurie gestų kalbą įtraukia į choreografiją“, – sako Vongas ir priduria, kad Honkongas dar turi nueiti ilgą kelią skatindamas gestų kalbos vartojimą visose gyvenimo srityse, įskaitant scenos meną.

2015 m. grįžęs į Honkongą, Vongas pradėjo propaguoti choreografiją, į kurią yra integruota gestų kalba. „Kai kuriems girdintiems žmonėms gali būti sunku mokytis gestų kalbos, todėl tikiuosi, kad per „tylųjį“ šokį jie galės atrasti džiaugsmą mokytis šios kalbos“, – sako šokėjas.

2022 metais tarptautinio kurčiųjų grožio konkurso „Miss & Mister Deaf Universum“ organizatoriai pakvietė Vongą dalyvauti renginyje kaip pirmąjį konkurso dalyvį iš Honkongo. Dėl įtempto grafiko jis turėjo tik kelias savaites pasiruošti aprangą ir pasirodymus bei mokytis tarptautinės gestų kalbos.

„Niekada nesitikėjau, kad laimėsiu trečiąją vietą. Tai buvo neįtikėtina, nes tiesiog norėjau atstovauti Honkongo kurtiesiems ir parodyti mūsų talentą. Tikiuosi, kad mano patirtis paskatins ir daugiau kurčiųjų išreikšti save“, – sako Vongas.

Iš anglų kalbos vertė **Joana VANAGIENĖ**

Teksto ir nuotraukos šaltinis:

<https://www.scmp.com/yp/>

Stebėtų veiklų ir metodų aptarimas su Ponce de Leon mokyklos kolegomis.

Erasmus+ darbo stebėjimo vizito dalyvės pedagogės.

LKNUC mokytojų atradimai Ispanijoje

Svetlana BENIUŠIENĖ

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras (LKNUC) jau daugelį metų yra Erasmus+ šeimos narys. Centre įgyvendinami įvairūs jaunimo mainų, tarptautinio bendradarbiavimo projektai. Šiemet LKNUC tapo Erasmus+ akredituota įstaiga bendrojo ugdymo srityje. Tai suteikia daugiau galimybių centro darbuotojams ir mokiniams tobulėti europiniu lygiu: vyksti į mokymus, darbo stebėjimo bei mokymosi vizitus. Pagrindinės tobulėjimo sritys: ekologinis ugdymas, STEAM teorija ir praktika, kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo aktualijos bei mokymo priemonių rengimas.

Mobilumo vizitas

Spalio 15–22 dienomis pagal minėtą akreditaciją surengtas pirmasis mokytojų vizitas į Ispaniją – tai viena iš 2023–2024 m. projekto veiklų. Į darbo stebėjimo vizitą Madrido mokyklose vyko 6 centro pedagogai. Juos lydėjo dvi gestų kalbos vertėjos, nes tarp kolegų buvo ir dvi kurčios mokytojos. Stebėjome pamokas, dalyvavome įvairiose veiklose mokyklose ir už jos ribų.

Ispanijoje specialiosios mokyklos kurtiesiems buvo pradėtos uždarinėti dar prieš 20 metų. Šiuo metu šalyje įsigalėjęs įtraukis ugdymas, tačiau kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų atveju jis ne visuomet yra sėkmingas. Madrido mokyklose *Colegio Gaudem* ir *Ponce de Leon* įgyvendinama sėkminga kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokinių įtrauktis. Minėtos mokyklos buvo įkurtos prieš daugiau kaip 50 metų

Lietuvių delegacija prie *Ponce de Leon* mokyklos.

LKNUC archyvo nuotr.

kaip kurčiųjų mokyklos, tačiau laikui bėgant mokinių skaičius jose mažėjo ir teko priimti nelengvą sprendimą arba jas uždaryti, arba iš esmės pertvarkyti. Mokyklų steigėjai (privatūs asmenys ir fondai) nusprendė išnaudoti sukaupą patirtį ir į kurčiųjų mokyklas pakviesti girdinčius vaikus, taip sukurdami dvikalbes (ispanų ir ispanų gestų kalbomis dirbančias) mokyklas, kuriose gestų kalbos mokosi visi mokiniai ir ją vartoja visi mokytojai.

Nuo darželio mokiniai turi ne mažiau kaip 1 gestų kalbos pamoką per savaitę, o pamokose nuolat yra 2 mokytojai, vienas iš kurių yra gestakalbis. Abu mokytojai yra lygiaverčiai pedagogai. Nuo 5 klasės gestakalbį mokytoją keičia gestų kalbos vertėjas, nes manoma, kad mokiniai jau gali apsieiti be mokytojo pagalbos. Tačiau poreikiui esant, jie gauna papildomų konsultacijų ir iš gestakalbio mokytojo. Klasėse yra po 20–25 mokinius, iš kurių 2–3 yra su klausos sutrikimais. Yra ir vaikų su kitokio pobūdžio sutrikimais: disleksija, hiperaktyvumu, autizmu ir kt.

Be bendrojo ugdymo klasių, kuriose kurti ir neprigirdintys mokiniai mokosi įtraukties būdu, yra ir specialiosios klasės mokiniams su papildomais sutrikimais, pvz., autizmo, intelekto ir kt. Čia mokiniai ugdomi gestų kalba ir pagal individualizuotas programas. Baigusiems pagrindinę mokyklą jiems siūlomos profesinio mokymo galimybės. Įtraukiuoju būdu besimokantys kurti ir neprigirdintys mokiniai gali baigti vidurinę mokyklą ir siekti aukštojo mokslo.

Kochlearinių implantų naudotojai taip pat nuo mažų dienų mokomi gestų kalbos, nes manoma, kad per gestų kalbos ir žodinės kalbos simbiozę juos informacija pasiekia geriau ir visavertiškiau, išvengiama praradimų. Be to, taip ugdomi mokiniai patiria mažiau streso, jiems rečiau gresia perdegimas dėl pervargimo.

Abiejose mokyklose dalis mokytojų yra kurtieji, nors ne visi turi reikiamą išsilavinimą. Kurti mokytojai ne tik padeda mokiniams, bet ir moko kitus mokytojus gestų kalbos, kurčiųjų kultūros. Kurčiųjų kultūros elementų supratimas labai dažnai sunkiai suvokiamas girdintiems mokytojams, kurie nėra susipažinę su kurčiųjų pasauliu ir jį tik atranda.

Madrido mokyklų kurčiųjų kolegų teigimu, jie pavydi Lietuvai, kad joje vis dar veikia kurčiųjų mokyklos. Jie labai norėtų atvykti į Lietuvą. Tačiau supranta, kad gyvenimas nestovi vietoje, viskas keičiasi, tobulėja technologijos, mažėja kurčiųjų ir todėl džiaugiasi, kad jų mokyklos dar sugeba išlaikyti kurčiųjų kultūros elementų, gestų kalbą ir sukurti saugią aplinką kurtiesiems ir neprigirdintiems vaikams augti ir mokytis.

HIPEN renginys

Beviešint Madride, spalio 20–21 dienomis *Colegio Gaudem* mokykloje vyko HIPEN tinklo narių susitikimas, kuriame LKNUC atstovavo direktorė Svetlana Beniušienė ir Švietimo pagalbos ir vertinimo skyriaus vedėja Daiva Burkauskienė.

LKNUC mokytojų atradimai Ispanijoje

Greitai bus dešimtmetis, kai LKNUC yra šio tinklo narys. HIPEN tinklas vienija beveik dvi dešimtis kurčiųjų ugdymo įstaigų Europoje. Šiemet prie šio tinklo prisijungė dar 3 nariai iš Prancūzijos, Olandijos ir Latvijos. Apie prisijungimą svarsto ir Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras. Tinklo nariai kartu rengia tarptautinius projektus, bendradarbiauja, dalinasi kurčiųjų ugdymo patirtimi. Kasmet susitikimai vyksta vienoje iš tinklo narių įstaigoje, kurioje lankydami partneriai pasidalina praktine patirtimi, organizuoja susitikimus, konferencijas, lankosi užsiėmimuose. Priklausydamas HIPEN tinklui, LKNUC šiuo metu įgyvendina net 7 tarptautinius projektus, kurių lėšomis kuriamos mokomosios medžiagos, dalinamos patirtimi, keliaujama. Vien 2023–2024 mokslo metais bus įgyvendinti 4 mokinių mainai tarp šio tinklo narių.

Pirmieji jau vyko rugsėjį Lenkijoje. Spalį vyko mainai Čekijoje. Pavasarį numatomi mainai Serbijoje bei Lenkijoje, o kitą rudenį – Ispanijoje. Mainuose gilinamasi į įvairias aktualias temas, kaip ekologija, bendradarbiavimas, nagrinėjami emocinio intelekto iššūkiai. Mokiniai tobulina savo užsienio gestų kalbą, ypač tarptautinių gestų, įgūdžius (daugiau apie mokinių įspūdžius projektuose – LKNUC interneto puslapyje bei „Facebook“ grupėje).

2024 m. vasarį atskirai numatyti tarptautinių gestų mokymai Italijoje, kuriuose planuojama dalyvauti 4 LKNUC darbuotojai.

Tarptautinio bendradarbiavimo projektai

Šiuo metu LKNUC įgyvendinami 2 tarptautinio bendradarbiavimo projektai. Vienas iš jų skirtas kurčiųjų karjeros ugdymui.

„Make it work“ projektą įgyvendina partneriai iš Belgijos, Graikijos, Italijos, Lenkijos ir Lietuvos; kuriamos pagalbos įsidarbinti kurtiesiems ir neprigirdintiesiems priemonės.

Kitas projektas „Sign for change“ skatina pozityvaus požiūrio į kurčiuosius formavimą bei edukacines veiklas, kad klausos sutrikimų turintys asmenys galėtų ugdyti pasitikėjimą savimi, puoselėti savo identitetą, tobulinti pagrindines kompetencijas, taptų rytojaus pokyčių kūrėjais. Bendrų tikslų siekia partneriai iš Vokietijos, Graikijos, Italijos, Ispanijos ir Lietuvos (daugiau apie projektą ir jo rezultatus – <https://sign4change.eu>).

LKD vadovų galerija: asmenybės ir palikimas „Akiračio“ inf.

Romai Klečkovskajai atsistatydinus iš LKD prezidentės pareigų, viceprezidentas Vytautas Pivoras perėmė jos įgaliojimus ir tapo Lietuvos kurčiųjų draugijos laikinuoju vadovu (2015 m. sausio 15 d. – 2015 m. balandžio 30 d.), iki kol LKD suvažiavime buvo išrinktas nuolatinis prezidentu. Šias pareigas ėjo iki 2018 m. birželio 2 d. Nors ir turėjo galimybę, antrajai LKD prezidento kadencijai iš eilės nesibalotiravo.

(Tęsinys)

Vytautas Pivoras (g. 1980 08 04)

V. Pivoras pagal tautybę yra lietuvis. Tuomečiame Lietuvos edukologijos institute yra įgijęs socialinio pedagogo bakalauro laipsnį.

Pirmoji darbovietė – Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras. 2003 m. pradėjo dirbti Surdologijos centre. Nuo 2013 m. V. Pivoras paraleliai dar dirbo Vilniaus kolegijoje. 2014 m. ši įstaiga tapo pagrindine jo

darbovietė (tuomet – dėstytojo asistentas), o LKNUC tais pačiais metais pradėjo dirbti LGK mokytoju.

2008 m. V. Pivoras pirmą kartą išrinktas į LKD Respublikinę valdybą ir nuo tada iki 2023 m. balandžio pabaigos į RV buvo renkamas ir jos sudėtyje buvo nuolat. 32-ajame LKD suvažiavime savo kandidatūrą per rinkimus į RV narius atsiėmė.

2013–2015 m. ėjo LKD viceprezidento pareigas. Tapęs laikinuoju prezidentu ir prezidentu, Neįgaliųjų reikalų taryboje (NRT) prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovavo LKD. Taip pat yra buvęs ilgametis LKD Vilniaus teritorinės valdybos narys, įvairių projektų dalyvis, aktyviai reiškėsi kurčiųjų jaunimo veikloje.

Savo vadovavimo laikotarpiu inicijavo LKD organizacijų bendradarbiavimo pokyčius ir paklojo pamatus draugijos skyrių vadovų glaudesniai bendradarbiavimui.

Daug dėmesio skyrė eilinių bendruomenės narių švietimui bei nuosekliai siekė, kad LKD suvažiavimai vyktų sklandžiai, o jų de-

legatai nebūtų apkraunami papildomomis funkcijomis.

Sukūrė naują LKD nario kortelę, LKD skaitmeninių duomenų bazę bei organizavo jos valdymą. Inicijavo GPIS 112 aplikacijos pritaikymą pagal kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų poreikius. Parengė ir pristatė kurčiųjų teisių užtikrinimo pagal Neįgaliųjų teisių konvenciją (NTK) ataskaitą. Dalyvavo tarpžinybinės darbo grupės veikloje ir kartu su kitais jos nariais parengė LRT informacijos prieinamumo įstatymo pakeitimus. Taip pat parengė Vertėjų kvalifikacijos atestacijos aprašą, organizavo vertėjų atestacijos komisijos įkūrimą.

Jam pavyko pasiekti, kad 2014–2015 m. vidinių nesutarimų purtoma ir susiskaldžiusi kurčiųjų bendruomenė vėl pradėjo telktis.

Baigęs darbą LKD, V. Pivoras skirtingais laikotarpiais dirbo arba tebedirba: Lietuvių gestų kalbos institute (2023 m. rugsėjo mėn. Institutas uždarytas) vyriausiojo specialistu, Vilniaus kolegijoje – lektoriumi, Nacionalinėje švietimo agentūroje – LGK metodininku (LKNUC).

2023 m. viduryje 4 metų kadencijai buvo išrinktas Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos pirmininku. Ši komisija veikia prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos ir vertina, kaip Lietuvoje užtikrinamos neįgaliųjų teisės, įgyvendinama Neįgaliųjų teisių konvencija. Tai yra antroji V. Pivoro kadencija šios komisijos sudėtyje ir ji truks iki 2027 m.

(Pabaiga)

Sukaktis, kurios jau neminėsime

Vanda VAITKUTĖ

Pritrūko metų, kad buvusi Vilniaus kurčiųjų amatų mokykla (įkurta 1948 m.) šiomet būtų paminėjusi veiklos 75-metį. Tai, suprantama, senasis įstaigos pavadinimas. 2022 m., prieš reorganizaciją, ji vadinosi Vilniaus technologijų mokymo ir reabilitacijos centras (Šilo g. 24). Tenka pripažinti, kad pastaruoju metu mokykla nebuvo populiari tarp kurčiųjų, ne taip, kaip garsėjo XX a. Jau metai, kai įstaiga yra VŠĮ Verslo ir svetingumo profesinio karjeros centro (VESK) Žirmūnuose padalinys. Buvusi LKD pirmininko pavaduotoja Vanda Vaitkutė pažino amatų mokyklą jos klestėjimo laikais. Šiandien autorė dalinasi tų šviesių laikų prisiminimais.

Profesinė mokykla – tarsi amatų universitetas

1964 m., atvykusi į amatų mokyklą, vos įėjusi sutrikau dėl didžiulio stojančiųjų skaičiaus. Jaunimo ir vyresnio amžiaus vyrų, moterų buvo pilni koridoriai, vestibulius ir netgi laiptinė. Priėmimo komisija tą dieną darbą baigė vėlai. Nors būsimų moksleivių buvo priimta daugiau nei leido galimybės, vis tiek ne visi pateko mokytis. Dėl didelio priimtųjų skaičiaus keturviečiuose bendrabučio kambariuose teko gyventi po 5, kituose ir po 6 moksleivius.

Buvo sukomplektuotos 10 amato klasių: lengvųjų moteriškų rūbų siuvimo, vyriškų viršutinių rūbų, moteriškų viršutinių rūbų siuvimo, avalynės, stalių, tinkuotojų, dažytojų, statybininkų, minkštųjų baldų aptraukimo ir naujos specialybės – santechnikos klasė.

Tai buvo tikras senų, gerų tradicinių amatų universitetas. Vyravo tolerantiška, bet reikli atmosfera. Mokyklai tuomet vadovavo pareigingas, reiklus direktorius A. Usonis. Rytą vykdavo amatų užsiėmimai, po pietų – bendrojo lavinimo pamokos tiems moksleiviams, kurie atvyko mokytis nebaigę aštuonmetės mokyklos. Aštuonmetę baigusiems buvo sudarytos sąlygos siekti brandos atestato Vilniaus m. vakinėje pamaininėje mokykloje.

Ypač judrios, mobilios buvo statybininkų, tinkuotojų, dažytojų, santechnikų klasės. Dažnai jose besimokantys moksleiviai ilgesniam laikui išvykdavo į kitus objektus, atlikdavo daug statybos, apdailos darbų senelių globos namuose, pensionatuose, vaikų invalidų namuose-internatuose (tokie buvo jų pavadinimai – red.).

Mokyklai pridėtinę vertę kūrė ir mokiniai

Pati mokiausi viršutinių moteriškų rūbų siuvimo klasėje. Dvi pirmosios pamokos paprastai būdavo teorijos, braižybos, medžiagų pažinimo. Po to iki pavakarių kiekviena moksleivė vykdė priskirto kliento užsakymus. Prekių sovietmečiu parduotuvėse trūko, tad vilniečiai atnešdavo atnaujinti panešiotus, nublukusius paltus. Mes juos išardydavome, išvalydavome, persiūdavome, išversdamos audinį į kitą pusę (t. y., vidinę pusę į viršų). Visos amatų mokyklos klasės turėjo daug vilniečių užsakymų. Už atliktus darbus buvo išrašomi kvitai, taip mokiniai savo indėliu papildydavo kuklų įstaigos biudžetą.

Mokykloje veikė fotografijos, meno saviveiklos, sporto, jaunųjų

Buvęs Vilniaus technologijų mokymo ir reabilitacijos centras, dabar – VESK padalinys.

gamtinių būreliai. Mokymosi laikotarpiu visi mokiniai nemokamai gaudavo ne tik bendrabutį, bet ir aprangą, maitinimą.

Treji mokslo metai prabėgo greitai. 1967 m. pavasarį išleista didžiausia 100 abiturientų laida, tarp jų ir pirmoji santechnikų laida.

Su profesiniu pažymėjimu – ir garantuota darbo vieta

Kartu su įgytu specialybės pažymėjimu buvo skiriamas įdarbinimo nukreipimas. Kurčiuosius nukreipdavo į LKD Vilniaus (įsteigtas 1952 m.), Kauno (1953 m.), Panevėžio (1967 m.) gamybinius mokymo kombinatus, statybos-remonto įmonę Neveronyse (1961 m.). Šių įmonių veiklos kryptys buvo siuvimas, batsiuvystė, baldininkystė, statybos darbai. Keturi dešimtmečius Vilniaus amatų mokykla buvo pagrindinė šių įmonių kadrų kalvė.

Laikui bėgant keitėsi įmonių profilis, formavosi nauji gamybos prioritetai, įvairesnis tapo gamybos asortimentas. Kombinatams plečiantis ir darbuotojų skaičiui augant tapo opi būsto problema. Kai Draugijos įmonės materialiai sustiprėjo, visos pasistatė naujus, erdvius bendrabučius, pilnai juos apstatė minkštaisiais baldais, išlaikė ir remontavo. Darbo ir gyvenimo sąlygos pagal tų laikų standartus buvo geros, todėl kasmet iš amatų mokyklos ir internatinės mokyklos, iš kitų miestų ir rajonų įsidarbinti atvykdavo didelis būrys jaunimo.

Rinkos ekonomikos egzamino neišlaikė

1980 m. Draugijos įmonės pasiekė pajamų, pelno, įdarbintų žmonių rekordus. Tačiau po poros metų prasidėjo Rusijos ekonominė krizė ir darbuotojų skaičius pradėjo mažėti. Vilniaus kombinate buvo uždarytas avalynės baras. Vis labiau įsigalint rinkos ekonomikai trūkinėjo kooperacijos ryšiai, uždaryti metalo, elektrotechnikos gaminių cechai. Galiausiai įmonės nebegalėjo išlaikyti bendrabučių, jų nebeliko – 1994 m. jie buvo privatizuoti.

Bendradarbiavimas su Vilniaus amatų mokykla vis labiau silpo ir po bendrabučių privatizacijos įdarbinti galėjome tik siuvėjus, turinčius galimybę savarankiškai nuomotis būstą.

Nuo 2004 m. mokykloje patvirtintos naujos profesinio mokymo programos: II pakopos staliaus mokymo programa, teksto rinkėjo ir maketuotojo kompiuteriu, maisto ruošimo darbuotojo programos. Bet liko ir senosios lengvųjų rūbų siuvėjos, staliaus-apdailininko (statybininko), avalynės taisytojo specialybės.

2022 m. rugsėjo 1 d. mokykla prijungimo būdu reorganizuota.

Akimirka iš spektaklio „Sakmėje gyvenanti Gedimino laiškų dvasia“.

„Mimikos“ kolektyvas KKNUC.

Vilniui – 700!

Vilniaus KC inf.

Kurti aktoriai ir režisierė sukūrė spektaklį apie Lietuvos kunigaikštį Gediminą. Gediminas prieš 700 metų įkūrė Vilnių. Spektaklis sukurtas paminėti Vilniaus gimtadienį, parodytas kurčiųjų mokyklose Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje.

Šiais metais Vilnius švenčia 700-ąjį jubiliejų. Minėdamas šį svarbų ir džiugų įvykį, VšĮ Vilniaus kurčiųjų centras savo bendruomenei pristatė spektaklį „Sakmėje gyvenanti Gedimino laiškų dvasia“.

Spektaklyje vaidino Vilniaus kurčiųjų centro „Mimikos“ liaudies teatro aktoriai, jį režisavo Janina Mažeikienė.

Spektaklis ir paskaita apie Lietuvos didįjį kunigaikštį Gediminą bei Vilniaus miestą buvo pristatyti ir jauniems žiūrovams – Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro, Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro bei Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos mokiniams.

Ačiū visiems žiūrovams ir projekto „Gedimino laiškai lietuvių gestų kalba“ dalyviams! Iki naujų susitikimų!

Scenos kūrinį pamatė ir PKNPM ugdytiniai.

Aktoriai ir žiūrovai po pasirodymo LKNUC.

Vilniaus KC archyvo nuotr.

Projektą finansuoja

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 58729

Projektą „Ivairialypė kurčiųjų bendruomenė – stiprios visuomenės dalis“
26 750 eurų suma
remia SRTF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.